

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY RZGÓW NA ROK 2006

1. WPROWADZENIE

Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rzgów na rok 2006, zwany dalej Programem, został opracowany zgodnie z wymogami znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29.07.2005r., która przeciwdziałanie narkomanii włączyła do zadań własnych gminy.

Program uwzględnia zadania określone w art.2 ust.1 pkt 1-3 ww. ustawy oraz kierunki działań wynikające z Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

-działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą,

-leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,

-ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych.

Program jest opracowany po raz pierwszy. Zapisy programu, głównie dotyczące konkretnych zadań mogą być więc modyfikowane w trakcie roku (adekwatnie do ujawnionych zagrożeń, potrzeb mieszkańców i doświadczeń z już podjętych działań).

Finansowanie programu odbywać się będzie z zaplanowanych w budżecie Gminy Rzgów na 2006r. środków finansowych na

przeciwdziałanie narkomanii oraz części wpływów z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu.

2. MAPA PROBLEMÓW NARKOTYKOWYCH NA TERENIE GMINY.

a) POSIADANE ZASOBY LUDZKIE I INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PROBLEMOM NARKOTYKOWYM

Na terenie gminy znajdują się następujące instytucje i placówki zajmujące się lub mogące się zajmować w ramach swojej działalności statutowej zapobieganiem i przeciwdziałaniem narkomanii i problemom narkotykowym: Komisariat Policji, Gminna Przychodnia Zdrowia w Rzgowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gimnazjum w Rzgowie, Szkoły Podstawowe w: Rzgowie, Guzowie i Kalinie, Gminny Ośrodek Kultury w Rzgowie, parafia rzymskokatolicka w Rzgowie, Stowarzyszenie „Otwarte Serca” w Rzgowie, Punkty Konsultacyjne dla osób z problemami uzależnień w siedzibie Gminnej Przychodni Zdrowia w Rzgowie przy ul. Ogrodowej 11.

Przy Urzędzie Miejskim w Rzgowie działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W ww. miejscach pracują osoby, które mogą spotykać się z problemami narkotykowymi i narkomanią, prowadzą działalność profilaktyczną i wychowawczą oraz interwencyjną i terapeutyczną.

Część z tych osób posiada podstawową wiedzę z zakresu problemów narkotykowych i narkomanii, wynikającą z doświadczenia zawodowego i ukończonych szkoleń. W chwili obecnej w instytucjach i placówkach na terenie gminy nie pracują osoby gruntownie przeszkolone w zakresie przeciwdziałania narkomanii lub legitymujące się odpowiednimi certyfikatami z tego zakresu.

b) STOPIEŃ NASILENIA PROBLEMÓW NARKOTYKOWYCH NA TERENIE GMINY

Jak wynika z danych udostępnionych przez ww. instytucje, organizacje i placówki, narkomania i problemy narkotykowe nie są problemami rozpowszechnionymi na terenie gminy Rzgów.

Spostrzeżenia te potwierdzają dane z profesjonalnych badań skali problemów alkoholowych i narkotykowych wśród populacji młodzieży z terenu gminy Rzgów. Jak wynika z opracowanego po wspomnianych badaniach raportu problem dotyczący używania narkotyków okazał się znacznie mniej powszechny. Nie należy go jednak bagatelizować, gdyż istnieją młodzi ludzie, którzy przyznają się do używania narkotyków. Wyniki badań pokazują, że najbardziej popularne są narkotyki „miękkie”, konkretnie marihuana i haszysz. W pojedynczych przypadkach (poniżej 5 procent) odnotowano także używanie extasy, kokainy, leków uspokajających lub nasennych.

Wśród badanych osób znalazły się również takie, które mają wśród swoich znajomych lub przyjaciół osoby zażywające narkotyki. W większości odsetek odpowiedzi takich nie przekraczał 5 procent. Zdarzały się jednak osoby używające środków wziewnych). Sporo znajomych respondentów bierze także sterydy anaboliczne (np. kilkanaście procent 16-latków).

Badani twierdzili (przeważająca większość), iż nie wiedzą gdzie w okolicy można kupić narkotyki. Nieliczne odpowiedzi na to pytanie mówiły, iż narkotyki można kupić np. w Łodzi. Paradoksalnie jednak młodzież uznała, że dostęp do niektórych narkotyków (głównie marihuany) jest możliwy. Łatwość dostępu do narkotyków, w szczególności do najbardziej popularnej marihuany, rośnie wraz z wiekiem badanych. Już, co trzeci badany gimnazjalista z III klasy nie

miałby problemów ze zdobyciem marihuany. Wraz z wiekiem wzrasta liczba znajomych, którzy używają narkotyków.

Porównując uzyskane dane z wynikami badań ogólnopolskich prowadzonych w ramach programu Europejskie Szkolne Badania Ankietowe nt. Alkoholu i Narkotyków(ESPAD), wskazać można na następujące prawidłowości:

- Wśród młodzieży z terenu gminy Rzgów występuje podobne nasilenie problemów alkoholowych i nikotynowych, co w całej populacji polskiej młodzieży – pewne wskaźniki (głównie dotyczące picia wysoce ryzykownego) są nawet bardziej niepokojące w grupie młodzieży z gminy Rzgów.
- Natomiast mniej problemów pojawia się w kategorii narkotyków dotyczy to zarówno odsetka młodzieży używającej narkotyków, jak i dostępności do narkotyków i istnienia niekorzystnych przekonań normatywnych.

Jednakże jak wynika z badań prowadzonych stale w Polsce, problemy narkotykowe stają się problemami coraz bardziej powszechnymi i coraz bardziej niepokojącymi. Dotykają one głównie młodzieży w wieku 13-24 lat, w równym stopniu chłopców i dziewcząt (kobiet i mężczyzn). Rosną odsetki młodych ludzi sięgających po narkotyki, rośnie przestępczość narkotykowa, wzrastają problemy zdrowotne związane z używaniem narkotyków, rośnie liczba szeroko rozumianych szkód narkotykowych. Należy spodziewać się, że podobnie jak w całym kraju, w perspektywie kilku najbliższych lat skala problemów narkotykowych będzie się na terenie gminy Rzgów zwiększać.

3. PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM NARKOTYKOWYM NA TERENIE GMINY

a) CELE PROGRAMU

Prezentowany program zakłada wielostronne i skoordynowane oddziaływania. Zawiera propozycje konkretnych działań, wynikające z diagnozy skali problemów narkotykowych i analizy posiadanych zasobów ludzkich i instytucjonalnych oraz przyjętej koncepcji rozwiązywania problemów narkotykowych na terenie Gminy Rzgów.

Głównym celem programu jest zmniejszenie rozmiarów problemów narkotykowych, a z drugiej strony zapobieganie powstawaniu nowych patologii.

Cel ten rozbija się na następujące cele szczegółowe:

- Ukształtowanie właściwych (zgodnych z rzeczywistością wiedzą) postaw mieszkańców Gminy Rzgów wobec problemów narkotykowych,
- Wzrost kompetencji (wiedzy i umiejętności) w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania problemom narkotykowym osób zajmujących się w swojej pracy ww. problemami,
- Posiadanie przez rodziców podstawowej wiedzy zakresu rozpoznawania objawów sięgania po narkotyki przez dzieci,
- Wzrost skuteczności policji w zakresie wykrywania przestępczości związanej z posiadaniem, używaniem i sprzedażą narkotyków,
- Ograniczenie tempa niekorzystnych tendencji wzrostowych w zakresie problemów narkotykowych,
- Skrócenie okresu podejmowania odpowiednio wczesnej interwencji wobec młodzieży sięgającej po narkotyki (ewentualnie leczenia odwykowego-również na drodze postanowienia sądu rodzinnego),
- Nabycie przez dzieci i młodzież umiejętności radzenia sobie z problemami wynikającymi z dysfunkcji rodziny i trudnościami w relacjach rówieśniczych (np. radzenia sobie z naciskiem grupowym), dbanie o zdrowy styl życia,

- Zmiana niekorzystnych przekonań młodzieży dotyczących narkotyków i sięgania po narkotyki.

Przedstawione poniżej kierunki działań odnoszą się do zadań wyznaczonych przez ustawodawcę i odwołują się do kilkuletniego doświadczenia Gminy Rzgów w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

c) GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ ORAZ PLANOWANE DO REALIZACJI ZADANIA

Główne zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii, jakie realizować powinna gmina wymienione są w art. 10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Uwzględniając zapisy ww. ustawy, dane z przeprowadzonej diagnozy problemów narkotykowych oraz doświadczenia z realizacji programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych należy stwierdzić, że niewątpliwie podstawowym zadaniem, jakie realizować musi gmina jest nowoczesna i skuteczna profilaktyka. Powinna ona być ukierunkowana na:

- popularyzację wiedzy na temat uzależnień wśród mieszkańców gminy,
- regularną działalność profilaktyczną w szkołach (m.in. realizację sprawdzonych w kraju programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania narkomanii),
- objęcie opieką dzieci i młodzież z rodzin z problemem narkotykowym oraz z tzw. grup wysokiego ryzyka (np. poprzez działania profilaktyczne adresowane do tej grupy odbiorców),
- edukację i objęcie opieką informacyjno-konsultacyjną rodziców, których dzieci sięgają po narkotyki,
- edukację osób związanych bezpośrednio z pomaganiem osobom dotkniętym problemem narkotykowym (np. członków komisji

rozwiązywania problemów alkoholowych, nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, policjantów, lekarzy i pielęgniarki, kuratorów sądowych-zawodowych i społecznych, księży, osób zajmujących się działalnością społeczną i pracowników organizacji pozarządowych) ,

- promowanie zdrowego stylu życia (m.in. poprzez organizowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych w szczególności kulturalno-sportowych, turystycznych).

Działania profilaktyczne, aby mogły być skuteczne muszą być długofalowe, powtarzalne, adekwatne do danej grupy odbiorców i prowadzone przez odpowiednio do tego przygotowane osoby. Działalność informacyjno-edukacyjną prowadzić będą członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach swojej pracy społecznej i zawodowej, policjanci, lekarze i pielęgniarki, pracownicy socjalni, nauczyciele w szkołach, księża, osoby organizujące i prowadzące imprezy sportowe i kulturalne (o masowym i węższym zasięgu),

Szczególnie ważną rolę w zakresie działań informacyjno-edukacyjnych winien spełniać Punkt Konsultacyjny dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkotykowym, gdzie winni dyżurować specjaliści (psycholodzy, terapeuci) pracujący na co dzień z młodzieżą sięgającą po narkotyki i ich rodzicami.

Taką działalność na rzecz mieszkańców Gminy prowadzić będą także instytucje, placówki i organizacje współpracujące, wymienione w dalsze części Programu.

Wstępna ocena skuteczności podejmowanych działań profilaktycznych możliwa będzie zapewne po kilku latach. Za koniecznością realizowania profilaktyki przemawiają:

-wyniki ankiet dotyczących korzystania przez młodzież z substancji uzależniających,

- wiedza na temat konieczności objęcia odpowiednio przygotowaną profilaktyką dzieci z tzw. grup podwyższonego ryzyka,
- zgłaszana przez samą młodzież potrzeba udziału w oddziaływaniach profilaktycznych.

W ramach działań profilaktycznych i wspierania szkół w realizacji Szkolnych Programów Profilaktyki planuje się realizację rekomendowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Ministerstwo Edukacji i Nauki programów profilaktycznych oraz programów autorskich, opracowanych przez specjalistów i spełniających odpowiednie wymagania dla programów profilaktycznych.

Takie programy powinny być realizowane dla uczniów klas VI szkół podstawowych oraz przede wszystkim-uczniów gimnazjum (jak wynika z obserwacji i badań te grupy uczniów powinny być objęte szczególną formą pracy profilaktycznej, na poziomie profilaktyki zarówno pierwszo-, jak i drugorzędowej).

Specjalną formą pomocy objąć należy dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych. Pomoc ta winna być realizowana w szkole, w miejscach gdzie dzieci i młodzież spędzają wolny czas (szkoły, GOK, zajęcia pozalekcyjne).

Szerokiemu gronu odbiorców służyć winny działania umożliwiające rozwój zainteresowań i twórcze spędzanie wolnego czasu Szczególnie ważnym elementem zdrowej aktywności dla młodzieży i dorosłych wydaje się sport i rekreacja. Dlatego planowane jest wspieranie finansowe działalności służącej promowaniu sportu i rekreacji jako sposobowi zapobiegania patologiom społecznym.

Przeciwdziałanie problemom narkotykowym jest nowym zadaniem własnym Gminy. Z tego względu niesłychanie ważnym elementem

działań profilaktycznych jest edukacja osób zajmujących się planowaniem i realizacją zadań wynikających z Programu . Dynamiczne zmiany społeczno-obyczajowe w populacji młodzieży i rodziców, zmiany w aktach prawnych (np. w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii), a także konieczność posiadania wiedzy i umiejętności z zakresu pracy interwencyjnej z osobami uzależnionymi, eksperymentującymi z narkotykami i członkami ich rodzin sugerują rozpoczęcie gminnych działań od wszechstronnego przygotowania osób spotykających się w swojej pracy problemami narkotykowymi lub mogących się w najbliższej przyszłości z takimi problemami spotkać.

Szczególnie ważnym elementem edukacji ww. osób jest przygotowanie do pracy profilaktycznej i interwencyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii. Nauczyciele powinni być przeszkoleni w zakresie procedur, które szkoła winna wprowadzać w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia zażycia narkotyku przez ucznia/uczniów (rozporządzenie MENIS w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród młodzieży zagrożonej uzależnieniem), powinni także dysponować odpowiednimi narzędziami do pracy profilaktycznej (gotowe programy profilaktyczne). Policjanci winni posiadać umiejętność prowadzenia rozmów interwencyjno-profilaktycznych z osobami, które zostały zatrzymane za prowadzenie pojazdu pod wpływem narkotyków, posiadanie, handel lub zażywanie narkotyków oraz umiejętność prowadzenia spotkań profilaktycznych z młodzieżą w szkołach. Personel medyczny należy uwrażliwić na konkretne objawy zdrowotne, mogące świadczyć o zażywaniu przez młodzież narkotyków.

Na bazie profilaktyki powinna być podjęta działalność konsultacyjno-terapeutyczna ukierunkowana na pracę z osobami

uzależnionymi od narkotyków, eksperymentującymi z narkotykami oraz członkami ich rodzin.

Ważnymi ogniwami działań terapeutycznych byłyby:

- utworzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemem narkotykowym, który mógłby działać przy Gminnej Przychodni Zdrowia w Rzgowie. W Punkcie winny dyżurować osoby posiadające odpowiednią wiedzę i doświadczenie w zakresie pracy z osobami sięgającymi po narkotyki oraz ich rodzicami. Punkt taki winien spełniać rolę miejsca lokalnej pomocy i służyć zwiększaniu dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób z problemem narkotykowym; w Punkcie Konsultacyjnym byłaby udzielana podstawowa pomoc psychologiczna i prawna.
- współpraca z poradniami i ośrodkami leczenia uzależnień od narkotyków oraz odpowiednimi stowarzyszeniami i fundacjami, np. Monar, Powrót z U. Do tych placówek mogłyby być kierowane osoby, które wymagać będą specjalistycznego leczenia odwykowego.

Harmonogram Rzeczowo finansowy zadań realizowanych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Rzgów oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rzgów na 2006r. zawiera załącznik Nr 1 do uchwały Nr XLIV/ /2006 Rady Miejskiej w Rzgowie z dnia 1 marca 2006r. Dodatkowo kwotę 8.000 zł zapewnioną w budżecie Gminy Rzgów na 2006r. na przeciwdziałanie narkomanii przeznacza się na dofinansowanie obsługi monitoringu centrum Rzgowa oraz Szkoły Podstawowej w Rzgowie i Gimnazjum w Rzgowie.